THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario,
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O, Toronto Ont, January 22nd 1913

טאראנטא וואקסט טראץ דעם קריזיס

אז טאראנטא ווי גאנץ קאנאדע לעבט הורך א באדייטענדען עקאנאמישען קריזיס. האבען מיר שוין אויף דעם פלאץ אנגעוויזען, אבער אז טראץ דעם קריזיס האלט דאך טאראנטא אין וואקסען, דאס צייגט די נייע אויפלעבונג אין דער בוי-אינדוסטריע.

אין טאראנטא זענען לעצטענס צוגעקומען א גאנצע רייהע פון נייע פיעל-שטאקיגע געבייודעס. אנדערע ווערען יעצט געבויט, און ווענען מעהרערע ווערען שוין געמאכט פארבארייטונגען. דאס קען דיענען אלס באווייס, אז אן ענדערונג מוז קומען.

די קריזיס-יאהרען פונקט ווי אלעס אנדערעס מוז זיך דאך אמאהל ענדיגען, און אזוי ווי די קאנאדער שטאדט איז שוין פארבונדען מיט דער קאנאדער פארם, דארף מען קוקען אויף אן ענדערונג אויף ביידע געביעטען.

דער קאנאדער פארמער האט לעצטענס באקומען בעסערע פרייזען אויף ווייץ. זאל נאר די הייז-ערהיצונג גערעטעניש זיין א בעסערע, און עס וועט אויך אויפלעבען די שטאדט, די אינדוסטריע.

און מעגליך אז די אויפלעבונג בוי-אינדוסטריע אין אונזער שטאדט איז א סימן דערפון.

טאראנטא איז דער צווייטער וויכטיגער צענטער אין קאנאדע, און טאראנטא'ס וואוקס און פארשריט קען אויך דיענען אלס באראמעטער פאר'ן לאנד.

א קאספּיין פאר ציוניסטען

די געזעלשאפטליכע ארבייטען אויף דער אידישער גאס, הויבען זיך שוין אן איינצושטילען. עס דערנעהנטערט זיך דער פריהלינג. עס געהט צו יום טוב, און באלד וועלען די געזעלשאפטליכע טוער זיך אנ־הויבען אפצורוהען פון זייער שווערע ווינטער ארבייט.

אזוי אי זעט יעדען ווינטער. יאהר אויס, יאהר אויס, ווערט עס היינטיגס יאהו ניט געענדערט ווערען. אין זיי לאנג עס איז נאך צייט, דארף ביי אונז אין שטאדט געשאפען ווערען א שטארקע ציוניסטישע ארגאניזאציע.

די היגע ציוניסטישע טוער האבען א זעהר גוטע רעפוטאציע אין שטאדט, זייערע ארבייטען זענען אנערקענט איבעראל, זייער איינד פלוס איז א גרויסער, א ן דאך האבען זיי די קלענסטע ארגאניזאציע, דאך באלאנגען אפיציעל צו די ציוניסטען בלויז עטליכע הונדערט אידען.

עס איז ניטאו קיין אירזאכע פארוואס די „בני ציון" סאסייטי, טאראנטא'ס אפיציעלע ציוניסטישע סאסייטי, זאל ניט צוהלען טויזענ־טער מיטגלידער, וועלכע זאלען צוהלען א געוויסען שטייער יעהרליך צו דער ארגאניזאציע און זיין פארבונדען מיט'ן ציוניזם.

עס איז פון די גרינגסטע איינפלאכען דורכצופיהרען א קאספּיין פאר ציוניסטען, שאפען הונדערטער מיטגלידער, וועלכע זאלען זיין דר־רעקט פארבונדען מיט'ן ציוניזם. ניט בלויז הערען א לעקציע ווען א ציוניסטישער גדול קומט אין שטאדט.

דער ציוניסטישער איינפלוס אויף די היגע אידען איז א גרויסער, אלס באווייז קען דיענען דער פאקט, די מענשען־מאסע וועלכע אין געקי־מען זיך בעזעגענען מיט רבי וועלטניק. די הונדערטער פערזאנען וועל־כע האבען איבערפילט דאס טעאטער וועלטען זיכער געהערען ציוניס־טען, אויב אזא אפדערונג וואלט צו זיי געשטעלט געווארען.

איצט די בענעפיט סאסייטיס. פארהאן אין שטאדט א רייהע בענעפיט סאסייטיס, וועלכע צאהלען צום קרן היסוד, פארוואס ניט אנ־טירען צווישען זיי צו ווערען אינדיווידועלע מיטגלידער אין די ציוניסטי־שע ריהען?

עס איז דער גרעסטער טעות, וואס די היגע ציוניסטען באגעהען, ווען זיי גלויבען אז בלויז מאסענפארזאמלונגען שאפען ציוניסטישע שטו־מונג. א שטארקע און דיסציפלינירטע ציוניסטישע ארגאניזאציע, מיינט א גדעסערער ערפאלג אין יעדע אונטערנעהמונג, מיינט א שטימונג, יעדען טאג, מיינט לערנען מיט די מיטגלידער ווי אזוי צו זיין פאראינ־טערעסירט אין אויפבוי פון אידישען היימלאנד, אין דאס וואלט ביי א לייכטע אנשטענגונג געקענט ווערען.

איצט איז די צייט, דער קרן היסוד קאמפּיין איז פאראיבער, ציוני־סטישע פאנדען זענען איצט ניט פארהאן, דער עולם איז אנגעזאפט מיט שטימונג. די ארץ ישראל נייעס, וועלכע דערצעהלט פונ'ם ערפאלג פונ'ם אידישען אויפבוי פון דער דארטיגער אידישער ווירטשאפט איז צופרידענשטעלענד און דאס זענען די בעסטע פראפאגאנדא מיטלען פאר פארשטארקען די היגע ציוניסטישע רייהען.

די טוער פון דו „בני ציון" וואלטען וועגען דעם פלאן געמעגט א טראכט טאן, און איהם ווי געהעריג דורכפיהרען.

* * *

ווען סען האט דעם האמילטאנער פאליציי ריכטער דושעלפס ער־קלערהרט, אז א געוויסער אידישער אנגעקלאגטער קען ניט קומען צום פראצעס, ווייל ער זיצט שבעה, האט דער ריכטער געמאכט אויף דעם השכון א פאר ניט שעהנע באמערקונגען, ווי זיי ווערען איבערגעגעבען אין דעם האמילטאנער „ספעקטייטאר".

און ערשט גאר ניט לאנג צוריק האט זיך דער זעלבער ריכטער באטראכט ווי א געקריוודטער, ווען מען האט פארלאנגט זיין רעזיגנא־ציע פונ'ם אטוירני דושענעראלס דעפארטמענט.

* * *

אלצדינג ווייל מען אנטשעפען אינ'ם סאציאליזם.

אין דער לאנדאנער „טיימס" איז דער געזעצענער געזונטהייטס מיניסטער אין מעקראנאלד'ס קאבינעט, דושאהן ווייטלי ארויסגעקומען מיט אן ערקלעהרונג, אז „פרי טרייד" איז אנטי־סאציאליסטיש, ווייל דאס העלפט פארשאפען אנארכיע אין דער אינדוסטריע.

ארעמער קארל מארקס — וועגען אלץ מוז מען אין זיינע ווערק געפינען א באשטעטיגונג.

* * *

קוויבעק פוט א גאנץ גוטען עקספארט־געשעפט.

די וואך האט מען בלויז אין איין אזעגט קאנפיסקירט ביי דער אמעריקאנער גרענעץ אכט הונדערט פלעשער פונ'ם ביטערען טראפּען.

און היינטיגע צייטען האט עס א ווערט שעהנע עטליכע טויזענד דאלאר.

* * *

די פראנצויזישע מוזיקאלישע קריטיקער גלויבען, אז זיי האבען ענטדעקט א ניי־עס קאראזא אין דער פערזאן פונ'ם פאליציי־מענש וואר־ם, וועלכער האט לעצטע וואך געזונגען צום ערשטען מאהל אין אליסמיק שעאטער.

זאל פראנקרייך אויך האבען אביסעל מוזיקאלישען כבוד. וואהרס

רומס עס נאר ביי איטאליענער ?

דער סוד פון טאלסטאי'ס אומגליק־ליכען פאמיליען לעבען אויפגעדעקט פערצעהן יאהר נאך זיין טויט:

אינטערסאנטער מאנוסקריפּט געפונען צווישען טאלסטאי'ס נאך ניט גע־דרוקטע שריפטען ווייזט ווי דער גרויסער רוסישער שרייבער איז גע־פייניגט געווארען פון ווילדער אנבאגרינדעטער אייפערזוכט.

פון א. פרומקין

א זעהר אינטערעסאנטער דאקו־מענט וואס ווארפט א ליכט אויף דאס פארהייראטע לעבען פון דעם גרויסען רו־סישען שריפטשטעלער און דענקער, ליעוו טאלסטאי, איז די טעג געפונען געווארען צווישען זיינע איבערגעלאזענע, נאך קיינ־מאל ניט געדרוקטע שריפטען. דאס איז אן אפהאנדלונג וועגען אייפערזוכט און ארגינאל געשריבען געווארען אלס א קאפיטעל פון טאלסטאי'ס באריהמטען ווערק "קרייצער סאנאטא". אט דער קא־פיטעל איז ניט בלויז ביז אהער ניט פאר־עפענליכט געווארען, נאר ער איז אויך נעבליבען א באהאלטענע זאך, אן קיינער האט דערפון ניט געוואוסט. דער ארינ־געלער מאנוסקריפּט אויף וועלכען טאלס־טאי, האט ארויפגעשריבען דאס ווארט "אויסלאזונג", געפינט זיך איצט אין דעם "טאלסטאי מוזעאום", אין מאסקווא, אין וועט אין ניכען ערשיינען אין א בוך וואס וועט טראגען דעם טיטל "טלאטי וועגען זיך אליין."

דער "ניו יארק אמעריקאן" האט פארגענו וונטאג אפגעדרוקט דאס דאזיגען געפונענעם קאפיטעל פון "קרייצער סא־נאטא", אונטער דעם טיטל "אייפער־זוכט", צוזאמען מיט אן אהקיעל פון דעם באוואוסטען אייראפעאישען קריטיקער דענס אייזיק דאן לעווין, וועלכער האט דעם דאקומענט געקראגען בעת ער איז געווען אין רוסלאנד. דער קאפיטעל איז א מייסטערהאפטע עסעי איבער אייפער־זוכט און אלס אזעלכער אויסערגעוועהנליך ווערטפול אין און פאר זיך. אבער דער הויפט אינטערעס ליגט אין דעם וואס באציהט זיך אויף טאלסטאי'ס איינענעם פארהייראטע לעבען. א מין אויטא־ביאגראפיע פישע "ווידוי" פון דעם אינטימסטען סארט. עס איז ניט געווען קיין סוד, אז דער גרויסער רוסישער שרייבער האט ניט געהאט קיין גליקליכען ייואמענלעבען. ביי־פרוי, אז צווישען זיי זענען פארגעקומען ערנסטע צווייטקייטען צוליעב טאלס־טאי'ס סאציאלע אידעען, מיט וועלכע די אייפערזוכט און איהרע פאלגען. האט אלין געמוזט פארזוכען דעם טעם פון אט דעם פיינינגענדען געפיהל. אבער קיינ־מאל וואלט מען זיך ניט געקענט פארשטע־לען אז טאלסטאי אליין איז אויף אזא קראנקהאפטען, אויף אזא ווילדען איפו־געווען באהערשט פון דער אייפערזוכט און אז צווישען איהם און זיין פרוי זענען פארגעקומען צוליעב דעם מרויערינג סצענעס. אין דער דאזיגער עסעי דערקס ער אויף דעם סוד מיט מערקווירדיגען אפענהערציגקייט. קיינער האט נאך פי־לייכט קיינמאל ניט געשריבען אזוי אפען, אזוי אויפריכטיג וועגען דעם ראק פון קליינליכער, אונבאגרינדעטער איינגעבילד־דעטער אייפערזוכט, וועלכע פרעסט זיך אריין אין צושטערט דאס גליק פון א צו־זאמענלעבען צווישען מאן און פרוי, ווי טאלסטאי האט עס געטאן אין אט דעם געפונענעם קאפיטעל; און מען קאן אויך מיט זיכערקייט זאגען, אז כמעט יעדער פאר־הייראטער מאן און יעדע פארהייראטע פרוי וואס וועט דעם דאזיגען קאפיטעל לעזען וועט אין דעם דערקענען זיינע אדער איהרע איינענע נרפאהרונגען פון דעם פארהייראטען לעבען.

א קורצע צייט פאר דעם טויט פון לעוו טאלסטאי — דערצעהלט איזיק דאן לעווין — האט דער גרויסער רוסישער שרייבער געזאגט צו מאקסים גארקי און צו א גרופּע פון אנדערע פריינט זיינע:

"ווען איך וועל שטעהן מיט פוס אין קבר, וועל איך דערצעהלען דעם אמת וועגען פרויען. איך וועל עס דער־צעהלען, אריינשפּרינגען אין מיין ארון אראפּלאזען דאס דעקעל איבער מיר און זאגען: "איצט קאנט איהר טאן וואס איהר ווילט".

"דער פוס וואס ער האט אויף זיין געטאן", לענט צו גארקי אין זיינע ער־ינערונגען וועגען טאלסטאי, "איז געווען אזוי ווילד, אזוי מורא'דיג, אז מיר זענען אלע שטיל געבליבען אויף א ווייל".

טאלסטאי האט געהאלטען וואס איידער ער איז געשטארבען. ער "האט דערצעהלט דעם אמת וועגען פרויען" — און ניט בלויז דאס, ער האט אויפגע־דעקט דעם סוד פון זיין אומגליליכען לע־בען מיט זיין פרוי, סאפיא אנדרעיעווגע בעהרס, די גרעפין טאלסטאי.

אבער עס האט אויסגעקוקט, אז דער סוד איז באגראבען געווארען מיט איהם. אין ערגעץ האט מען איהם ניט געקענט געפינען — יאהרען לאנג. און איצט, אין בער צעהן יאהר נאך טאלסטאי'ס טויט האט דער סעקרעט ענדליך דערזעהן די ליכטיגע וועלט. ער איז פארקערפּערט אינ'ם ביז איצט ניט גערוקטען קאפיטעל פון טאלסטאי'ס "קרייצער סאנאטא" — א קאפיטעל וואס איז, ווייזט אויס אונטערדריקט געווארען מיט דעם פארפאסערס אייגענער האנד.

טאלסטאי'ס לעבען איז מעהר אדער ווענינער בעקאנט פאר די אידישע לעזער, ער איז געבוירען געווארען אלס רוסישער אריסטאקראט, און זיין טיטול, "גראף טאלסטאי" האט נאך געשטאמט פון די ציטען פון פיאטער דעם ערשטען.

אבער נאך א יועגער וועלכע איז פאר־שווינדעט געווארען אין וואיילטאי און איז א ווילדען לעבען, ווי עס איז געווען דער פאל מיט די מעהרסטע יונגע רוסישע אריסטאקראטען, האט טאלסטאי אויפגע־טרייסעלט די וועלט — ערשטענס, דורך טאי, האט ארויפגעשריבען האבען איהם פראפלאקאירט אלס זשעני און צווייטענס דורך זיינע קריסטליך סאציאלע לעהרען.

טאלסטאי איז ארויסגעטראטען פאר דעם רוסישען פויער און פאר אלע ארימע, עקספּלואטירטע און אונטערדריקטע מענ־שען. מיט זיין גלענצנדער פעדער האט ער אויף דעם שארפסטען אופן קריטיקירט די וועלט־ארדנונג, און ער האט שטענ־דיג רייזיקירט מיט זיין פרייהייט, מעהר ווי דאס, ער האט פראקטיצירט וואס ער האט געפריידיגט. ער האט באפרייט זיי־נע איינענע קנעכט. ער האט אוועקגעזע־בען זיין פארמעגען, האט זיך אויסגע־כישט מיט די מוזשיקעס, געארבייט מיט זיי צוזאמען אין די פעלדער און געלעבט זייער לעבען.

ווען טאלסטאי איז געשטארבען איז ער געווען דער פארנעמענסטער מענש צווישען די רוסישע ארבייטער און פוי־רען און איינער פון די געשעצטעסטע מענער אין דער וועלט. מען האט נע־שריבען און גערעדט וועגען איהם מיט יראת הכבוד און מיט טיעפער אכטונג אז אין דעם אלעם, איז דער נאמען פון זיין ווייב, די גרעפין טאלסטאי, געווען פראי־מינענט. "דער איינפלוס פון זיין איבער־נעבענער פרוי" איהר "טרייהייט", איהר "אינספיראציע", איהר ערעלע וואכזאמ־קייט, זייער אידעאלע ליעבע — אזעלכע פראזען און אויסדריקע האבען זיך ראן געווארפען אין די אויגען, ווען מען האט געלייענען די הספרים איבער דע־ם רוסישען רוסישען שרייבער און דענקער.

אין יענער צייט האט קיינער ניט פארדעכטיגט, אז אין טאלסטאי'ס פאר־מיליען לעבען איז געווען וואס פאר עס איז צרה. אבער מיט אמאל האט די גרע־פין טאלסטאי פארעפענטליכט איהר אויר־טא ביאגראפיע, און די לעזער זענען געבלי־בען געפעלעכט. די נאנצע לענענדע וועגען דער "אמת'ער ליעבע" וואס האט זיך־ד הערשט צווישען די טאלסטאיס איז צר שמעטערט געווארען. וואהרס די גרעפין האט זיך ניט צוריקגעהאלטען אין פלע־צערווייז האט זי מיט גיפט נערעדט וועגען איהר מאן און איהם געשילדערט אלס "ניט געשטעלט, גרויזאם, טיראניש". זי האט ערקלערהרט אז זי איז קיינמאל ניט געווען איינפערשטאנען מיט פיעל פון זיינע לעהרען. זי האט אויפגעדעקט דעם סוד, אז ער האט זי ענדליך פאראלאיזירט, און האט איר, אין כשך פון פיעל יאהרען ענטזאגט צו לעבען מיט איהר

"קיינער וועט ניט וויסען, די ווירק־ליכע אורזאך!" האט זי ערקלערהט, זאלען זייע ביאגראפען פרובירען עס אויסגעפינען!

און ניט זי, זאגט זי, איז אוועק פון איהם, נאר ער פון איהר. "נאנצע טעג דערצעהלט זי, פלעגט ער זיין אויב'ן פעלד ארבייטען צוזאמען מיט די פויערים און אין אוועגס פלעגט ער קומען איהם, א מיעדער און פלעגט זיצען אנגעבלאזען מרת־שחורה'דיג, אומצופריעדען מיט דעם לעבען וואס די פאמיליע האט געפיהרט אייגמאל האט ער זיך אריינגענומען אין קאפ א געדאנק צו נעהמען א רוסישע פויערטע, אן ארבייטערין אויף'ן לאנ־אן אין געהיים אוועקגעהן מיט די פויע־רים אין אנפאנגען א ניי לעבען. ער האט זיך אליין מודה געווען פאר מיר אז ער האט דאס געהאט בדעה צו טאן."

גלייך ווי אט די אויטא ביאגראפיע פון דער גרעפין איז ערשיענען, זענען טאלסטאיס פריינט ארויסגעקומען מיט א ביטערער אטאקע אויף איהר. זי האט קיינמאל ניט לייב געהאט טאלסטאי'ן האט ערקלערהרט וולאדימיר טשערטקאוו, טאלסטאי'ס נאהענטסטער פריינד. זי איז געווען קארג, ביטדע, אונסיסטעמאטיש און האט איהם פארביטערט דאס לעבען.

דער עולם האט ניט געוואוסט וועמען צו גלויבען. ווער איז דא געווען דער קרבן? טאלסטאי אדער זיין פרוי? און וואס, פון די אלע באשולדיגונגען און גע־נע־באשולדיגונגען, איז דא געווען דיווירקליכע אורזאך פון טאלסטאיס אומ־גליקליכען פארהייראטען לעבען?

עס איז ניט געווען קיין צווייפלער שטעלענדער ענטפער. עס האט אויסגע־

מוקט אז די גרעפין טאלסטאי איז גערעכט

געווען, ווען זי האט ערקלערהרט, אז קיי־נער וועט ניט וויסען די ווירקליכע אור־זאך

אבער איצט קומט אן אנדער ענטפער אין טאלסטאי'ס איינענע ווערטער — א מין שטימע פון קבר. ער האט נאך אלעס דעם דאך דערצעהלט דעם אמת וועגען פרויען. ער האט זיך מודה געווען, אויסגעזאגט דעם סוד, און דאן אליין אינ־טערדייקט די דאזיגע "ווידוי". פארוואס? דאס ווייסט מען ניט.

אבער זיין "ווידוי" רעדט אליין, און זי איז מערקווירדיג אונפארטייאיש. ער כאשולדיגט ניט בלויז די גרעפין, נאר ער־כאשולדיגט אויך זיך אליין. ער רעדט מירט עס אלעס אין דעם אין איינצייטיג וואר "אייפערזוכט", מיט וועלכען ער־פאנגט אן די אינטערעסאנטע אפהאנ־לונג.

קענען אקטיארען שפּיעלען טעאטער אהן אפּלאדיסמענטען

אקטיארען וועלכע דינגען ספּעציעלע "בראווא פאטשערס", — וואס עס האט פאסירט אין מאסקווער קונסט טעאטער ווען מען האט איינגעפיהרט ניט צו אפּלאדירען די אקטיארען. — וואס דער אי־ריהמטער אקטיאר באלעיעוו דערצעהלט וועגען דעם.

פון א דזשורנאליסט.

אן אקטיאר אהן אפּלאדיסמענטען, פונ'ם "האבגעשעצטען פובליקום" איז ווי א פיש אהן וואסער, ווי א חזן אהן שטימע, אזוי ערקלעהרט ניט קיין אנ־דערער ווי דער באריהמטער רוסישער אקטיאר באלעיעוו.

אין די מעהר ערנסטע טעאטרע האט מען שוין לאנג פרובירט אפּצושאפען אפּלאדיסמענטען, אום ניט צו שטערען די אילוזיע פונ'ם שפּיעלען, אבער עס איז ניט געלונגען, ניט ווייל דער עולם אין טעאטער רייסט זיך אז עס מוז אפּלאדירען נאר די אקטיארען אליין ערקלעהרען אז אהן אפּלאדיסמענטען קענען זיי ניט שפּיעלען.

עס איז אין אלגעמיין באוואוסט זאך אז נאר ניט לאנג און אפילו נאך יעצט דיינען נאר גרויסע אקטיארען, וועמענס קאריערע און ערפאלג זענען געזיכערט פּראפעסיאנעלע "בראווא פאטשערס" בלויז צו האבען דעם פארגעניגען, פון הע־רען אז נאכ'ן אקט רופט מען זיי אויס צעהליגע מאהל אויס, איבערהויפּט איז עס דערפאל מיט גרויסע אפּערא איינגעלאד און ספּעציעל מיט'ן שוואכע געשלעכט.

עס פאסירט זאנדאר נאנץ אפט אז גרויסע זינגערס שריייבען אריין אין זייערע קאנטראקטען מיט די מענערזשערס פון טעאטערע אז זיי מוזען צו יעדער פאר־שטעלונג באקומען א געוויסע צאהל פרייע בילעטען, און עס איז שיין ניט באר־וואוסט פאר וועלכען צוועק די דאזיגע בילעטען זענען נויטיג.

פיעל ערנסטערע טעאטערע האבען דאס פרובירט אויסקאסירען, אבער ווייס אהן ערפאלג.

אן אינערעסאנטע געשיכטע ווענען דעם דערצעהלט דער באריהמטער אפּטיאר באלעיעוו וועגען דעם מאסקווער טעאטער, אז אט וואס ער דערצעהלט:

פאר אן אקטיאר אפּלאדיסמענטען איז פונקט ווי פאר א מיליטערישען פער־דער טראמפּייט".

דאס ערשטע מאהל ווען איכ'ם מאר־סקווער קונסט טעאטער איז איינגעפיהרט געווארען אויפ'ן פארלאנג פון דאס מע־נעדזשמענט ניט צו אפּלאדירען, איז אויפ־געפיהרט געוואהען איבערסעם דראמע "בראנד".

וואבען לאנג פאר דער פארשטעלונג האט דאס מענעדזשמענט פון מעאטער דורך גרויסע אפיישען אנאנסירט אין גע־בעטען דעם טעאטער עולם ניט צו אפּלאד־דירען די אקטיארען ביי דער פארשטע־לונג. די אקטיארען אליין האבען ניט געוואוסט ווי אזוי עס וועט ארבייטען אדער וועט ווירקען אויף זיי. אבער מען האט זיך גערייט צו דער היסטאריש־ער פארשטעלונג וועלכע האט געדארפט זיין אהן אפּלאדיסמענטען.

דער באריהמטער אקטיאר קאטשאר לאף האט דאן געשפּיעלט זיי חויפט דאלע, און גלייך ווי דער פארהאנג איז געפאל־לען נאכ'ן ערשטען אקט, האבען אלע אקטיארען אהן אויסנאהמע געווארען אויף די אפּלאדיסמענטען, טראצדעם וואס זיי האבען געוואוסט אז קיין אצלאדיס־מענטען וועלען ניט זיין, און ווארטענדיג אזוי עטליכע סעקונדען זענען אלע אי־ר־טער פון ביהנע נידערשלאגען, ווייל דער אינטעלענענטער עולם האט פּראקטיק אויסגעפאלגט דעם פאראלאז פון דאס מענעדזשמענט.

די אקטיארען אליין זענען אבער גע־ווען צוטומעלט און האבען ניט געוואוסט וואס עס טוט זיך.

זיי האבען ניט געוואוסט קלאהר פארוואס דער עולם אפּלאדירט ניט, צו דערפאר וואס דער באפעהל ווערט אויסגעפאלגט — אדער דאס שפּיעלען איז א דורכפאל.

די איבעריגע צוויי אקטען זענען גע־שפּיעלט געווארען אהן דעם געוועהנליכען ברען, און איבערהויפּט האט זיך געפיהלט שלעכט דער הויפּט אקטיאר קאטשאלאף

עס איז געשפּיעלט געווארען אהן ענטוזיאזם, נאכמעהר אלע אקטיארען זע־נען געווען שטארק געלוועז און האבען זיך געפּלאגט ערט.

אינ'ם פערטען אקט האט אבער פאר־סירט א נס. ביי דער זיבעטער סצענע ווען קאטשאלאף ענדיגט א לאנגען מאנאלאג און די איבעריגע באטייליגטע טראגען אויהם ארונטער פון דער ביהנע האט פּליצ־ליגג אויסגעבראכען א דונער פון אפּלאד־דיסמענטען. דער גאנצער עולם איז גע־שטאנען אויף די פיס און האט אפּלאד־דירט.

דער סטייזדיש מענעדזשער האט ניט געוואוסט וואס צו טאן, אויפהויבען נאך אמאל דעם פארהאנג אדער ניט, ער האט דעריבער געשיקט אנפרעגען דעם דירעק־טאר דאנטשענקאן וועלכער איז געווען דער אריגינאלטאר דערפון, וואס ער זאל טון.

דאטשענקא האט איהם געענטפערט אז דער פארהאנג ווערט מעהר ניט געהויבען בען.

די גאנצע צייט איז קאטשאלאף גע־שטאנען, און האט געווארט פלייכט וועט דאס דירעקטאריום איהם ערלויבען ארויס־צוגעהן אין זיך פארניגען פארן עולם אז אין־ווען ער האט דערהערט די ענטשיידונג ניט, איז ער שנעל אוועק צו זיך אין דרעי־סינג צימער און האט זיך צוגעווייגט ווי א קליין קינד.

צייט דאן איז ביסלאכווייז איינגע־פיהרט געווארען אין מאסקווער קונסט טעאטער ניט צו אפּלאדירען, און ביידע צדדים, אי די אקטיארען אי די כעאטער נעהמען האבען זיך דערצו צוגעוואוינט אבער איין זאך איז כמעט זיכער, אז קיין איין פארשטעלונג האט ניט געהאט אזא ערפאלג, ווען אפּלאדיסמענטען זענען אפ־געשטעלט געווארען, ווי אין דער צייט ווען אפּלאדיסמענטען זענען געווען ער־לויבט. און ביז היינטיגען טאג, ווען דער פארהאנג פאלט, בלייבען די אקטיארען שטעהן אויפ'ן זעלבען פלאץ, עטוואס אינסטינקטיוו לאזט זיי ניט אוועקגעהן דענקענדיג אפשר וועט עפעס געשעהן אין דער פארהאנג וועט זיך איפהויבען.

אבער וואס עס זאל עס האבען גיך ווען פאסירט מיט דו אקטיארען און ווי זיי האבען געפיהלט דערביי. איז עס געווען א קליינינקייט אין פארגלייך מיט דעם וואס עס האט פאסירט מיט דו טע־אטער קריטיקער, פאר זיי איז עס איינ־פאך געווארען א טראגעדיע.

די טעאטער קריטיקער האבען קיינ־מאהל ניט געוואוסט ווי עס האלט מיט'ן עולם צו איז ער "מיליג אדער פליישיג" צו די פארשטעלונג איז געפעלען אדער פארקעהרט.

עס איז אויך גוט באוואוסט אז דער קריטיקער ווערט פיעל מאהל באאייג־פלוסט פונ'ם עולם, דעם עולם'ס באגייס־טערונג שפּיעלט אמאל א גרויבע ראלע אין דעם ווי דער קריטיקער נעהמט אויף און באטראכט א זאך, אבער אזוי שנעל ווי אויסדריקען באגייסטערונג אדער ענ־טוישונג איז פארבאטען געווארען, האבען זיי אויך פארלוירען א היבש ביסעל. פון זייער פונדאמענט פאר שרייבען קריטי־קען, און די טעאטער קריטיקער זענען טאקע געווען די ערשטע וועלכע האבען אנגעפאנגען צו מורמלען אלס פראטעסט נעגען דעם פארבאט פון אפּלאדיסמענטען, אבער די טעאטער קריטיקער האבען ניט נעהאט קיין אנדער אויסוועג ווי צו לויבען אלע פיעסען וועלכע זענען אויפגעפיהרט געווארען אין טעאטער ביז'ן היומע.

דער רעזולטאט פון דעם איז געווען וואס דריי אקטיארען האבען פאר־לאזען דאס טעאטער בלויז דערפאר וואס זיי קיי־נען ניט באקומען קיין אפּלאדיסמענטען, אן די איבעריגע פיהלען זיך ניט אמ־בעסטען.

עס וואלט געווען א גוטער איינפאל ווען מען פיהרט איין צו אפּלאדירען בלויז אלץ שטארקער דאן ווען דעם עולם נעהמט אויף אז אפּלאדירען, ווען אויב דאס וואלט געווען אזוי אויפ־ווייזנדיג אויף דעם אינטערעסאנטע אפהאנ־לונג.

ווען דער ברענענדער צעפעלין איז געפלויגען איבער לאנדאן

אן עפיזאד פון די באריהמטע דייטשע לופט אנפאלען דערצעהלט פון א דייטשער אפיציער

א דייטשער אפיציער פון לופט־פלאט דערצעהלט אין א דייטשער ציי־טונג, ווי אזוי ער האט אנטייל גענומען אין א לופט אנפאל מיט א צעפעלין אי־בער לאנדאן און ווי דער צעפעלין האט זיך אנגעצונדען.

דאס איז געווען דעם 23-טען סעפּ־טעמבער 1916. דער אפיציער האט דער־האלטען פון ענגלאנד שטאב א באפעהל זיך צו באטייליגען אין א לופט עקספּע־דיציע איבער לאנדאן, כדי צו באמבארדי־רען דארט די שטאדטישע וואסער לייי־טונג. אין דער עקספּעדיציע האבען אנ־טייל גענומען צוויי רעזען צעפעלינס — "צ. 32" און צ. 33". אט די לעצטע שיף האט געקאנט פיהרען 2 טויזענט צענטנער מישא און זי האט דעריבער מיט־גענומען פיעל באמבעס, דאס איז געווען א קאלאסאלע שיף. וואס האט געהאט 263 מעטער אין דער לענג און 24 מעטער אין דער הויך. דער צווייטער צעפעלין "צ. 32" איז געווען עטוואס קלענער.

אויף דער געפעהרליכער רייזע האט מען זיך אוועקגעלאזען 10 אזיינער אין אוועגס. מען האט זיך אויפגעהויבען אויף א הויך פון 5 טויזענט מעטער. אויף דעם צעפעלין זענען געווען 8 קוילען וואר־פער, כדי ארייגטרעטען אין מיט א קאמף ווען עס וועט נויטיג זיין מיט א פיינדלי־כען פליהער. ארום האלב צוועלף ביי־נאכט האבען די פליהער דערזעהן די עטע־וע, אבער אין דעמזעלבען אוועגענבליק האט מען פון אונטען ארויף אנגעהויבען בעלייכטען זיי מיט זעהר פיעל פראי־זשעקטארען אזוי ליכטיג, אז מען האט אויף די צעפעלינס געקאנט לייענען א צייטונג ווי אין מיטען העלען טאג.

גראד א קורצע צייט פריהער האבען די ענגלענדער ערפונדען עפעס א וואונ־דערליכען אפּאראט, וואס מיט זיין הילף האבען זיי זיך געקענט דערווייסען פון דערווייטען, ווען עס קומט אז א צעפעלין, און אט האבען זיי אנגעהויבען זוכען איהם אין דער לופטען. צום גליק פאר די פליי־הער האט א נעריבטער וואלקען זיך פאר־שפּרייט אין דער לופטען אונטער זיי און די פראזשעקטארען האבען ניט געקאנט באלייכטען די לופט שיפען. דערביי האבען אבער אויך די פליהער ניט געקאנט מיידעל מיט גוטע דעזולטאטען.

(פארזעצונג אויף פיירדש 6.)

וואס א שעהנע מיידעל האט געטון פאר א קראנקען מאנען

מיס אי. ריטש פון ברוקלין, נ. י. זאגט: "איך ווייס ניט וואס די אורזאכ־כע איז געווען, אבער יעדע עטליכע טעג פלעגט מיין מאנען אנגעפיילט ווערען מיט נעז, מיין אפּעטיט איז געווען שלעכט און איך האט געפיהלט קראנק אויפ'ן מאגען — שוין ניט זאגענדיג פון קאפּ־וועהטאג.

"איך האב ניט געדענקט פון נוצען קארטערס'ן ליטל ליווער פילס, ווייל איך האב געגלייבט, אז קיין זאך קען שוין ניט העלפען. אבער נאכדעם ווי איך האב גע־נוצט קארטער'ס האב איך געזעהן ווי עס האט מיר גלייך געהאלפען, און יעצט איז שנעל ווי מיין מאגען "רעדט" צו־ריק, ענטפער איך מיט קארטער'ס, און כ'האב דאס לעצטע וואר־ט."

רעקאמענדירט און צום פארקויף אין אלע דראג סטארס 25 ס.

ווען דער ברענענדער צעפעלין איז געפלויגען איבער לאנדאן

אן עפיזאד פון די באריהמטע דייטשע לופט אנפאלען דערצעהלט פון א דייטשע אפיציער

א דייטשער אפיציער פון לופט־פלאט דערצעהלט אין א דייטשער ציי־טונג, ווי אזוי ער האט אנטייל גענומען אין א לופט אנפאל מיט א צעפעלין אי־בער לאנדאן און ווי דער צעפעלין האט זיך אנגעצונדען.

דאס איז געווען דעם 23-טען סעפּ־טעמבער 1916. דער אפיציער האט דער־האלטען פון ענגלאנד שטאב א באפעהל זיך צו באטייליגען אין א לופט עקספּע־דיציע איבער לאנדאן, כדי צו באמבארדי־רען דארט די שטאדטישע וואסער לייי־טונג. אין דער עקספּעדיציע האבען אנ־טייל גענומען צוויי רעזען צעפעלינס — "צ. 32" און צ. 33". אט די לעצטע שיף האט געקאנט פיהרען 2 טויזענט צענטנער מישא און זי האט דעריבער מיט־גענומען פיעל באמבעס, דאס איז געווען א קאלאסאלע שיף. וואס האט געהאט 263 מעטער אין דער לענג און 24 מעטער אין דער הויך. דער צווייטער צעפעלין "צ. 32" איז געווען עטוואס קלענער.

אויף דער געפעהרליכער רייזע האט מען זיך אוועקגעלאזען 10 אזיינער אין אוועגס. מען האט זיך אויפגעהויבען אויף א הויך פון 5 טויזענט מעטער. אויף דעם צעפעלין זענען געווען 8 קוילען וואר־פער, כדי ארייגטרעטען אין מיט א קאמף ווען עס וועט נויטיג זיין מיט א פיינדלי־כען פליהער. ארום האלב צוועלף ביי־נאכט האבען די פליהער דערזעהן די עטע־וע, אבער אין דעמזעלבען אוועגענבליק האט מען פון אונטען ארויף אנגעהויבען בעלייכטען זיי מיט זעהר פיעל פראי־זשעקטארען אזוי ליכטיג, אז מען האט אויף די צעפעלינס געקאנט לייענען א צייטונג ווי אין מיטען העלען טאג.

גראד א קורצע צייט פריהער האבען די ענגלענדער ערפונדען עפעס א וואונ־דערליכען אפּאראט, וואס מיט זיין הילף האבען זיי זיך געקענט דערווייסען פון דערווייטען, ווען עס קומט אז א צעפעלין, און אט האבען זיי אנגעהויבען זוכען איהם אין דער לופטען. צום גליק פאר די פליי־הער האט א נעריבטער וואלקען זיך פאר־שפּרייט אין דער לופטען אונטער זיי און די פראזשעקטארען האבען ניט געקאנט באלייכטען די לופט ש